

İDARİ YARGI KARARLARINDAN HAREKETLE “İNTİHAL” PLAGIARISM IN ADMINISTRATIVE COURT DECISIONS

Seçkin YAVUZDOĞAN*

ÖZET

Etik ihlaller ve etik ihlallerin bir çeşidi olan intihal ile ilgili olarak Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu dışında yakın zamana kadar kanuni bir düzenleme bulunmamaktaydı. Dolayısıyla intihal eylemini gerçekleştiren bir kamu görevlisi veya akademisyen hakkında tesis edilecek ceza tartışma konusu olmuştur. Hatta Danıştay İdari Dava Daireleri'nin bir kararı sonrasında 2014 yılından önce işlenen intihal eylemleri cezalandırılmaz hale gelmişti. 2016 yılının Aralık ayında Yükseköğretim Kanunu'nda yapılan düzenlemelerle etik ihlaller ve etik ihlallerin bir çeşidi olarak intihal kanuni bir düzenlemeye kavuşmuş, bu düzenlemenin eksiklikleri bulunmasına rağmen en azından etik ihlallerin yaptırımları belirlenmiştir. Belirtmek gerekir ki bu düzenlemeler ne kadar sevindirici olsa da yeterli değildir. Zira etik ihlallerin karşılığı olarak öngörülen müeyyideler düzenlemeden anlaşıldığı kadarıyla orantılı değildir. Kaldı ki intihal eylemi için tek bir yaptırım öngörülmüştür ve bu yaptırım da akademisyenin akademik hayatını sonlandıracak niteliktedir. Halbuki intihal birçok şekilde gerçekleşebilir. İntihal eylemleri hakkında hafiften ağıra giden bir düzenleme yapmak yerine intihal çeşitlerinin tamamının tek bir yaptırıma tabi tutulmuş olması yapılan düzenlemenin en büyük eksikliklerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etik ihlal, Etik ihlal çeşitleri, İntihal, İdari yargı kararları.

ABSTRACT

There was no legal regulation which regards to plagiarism, a type of ethical violations and ethical violations, other than Act Number 5846. Therefore, the punishment to be established about a public servant or an academician who has committed plagiarism has been the subject of debate. Even after a decision of the Council of State, plagiarism acts committed before 2014 became unpunished. By December 2016, the enactment of the Law on Higher Education brought ethical violations and plagiarism into law, even though this regulation had its deficiencies, at least the sanctions for ethical violations were determined. With this amendment, it was decided that ethics violations are what they are. It should also be noted that these regulations cannot be said to be sufficient, although pleasing. Which acts are ethical violations and are not in proportion to the extent that they are understood without the enforcement of the envisaged measures in respect of these violations. In this article, the implications of current regulations regarding ethical violations and the conclusions that can be drawn from administrative judgments regarding ethical violations have been assessed.

Keywords: Ethical violation, Plagiarism, The Crime of Plagiarism, Administrative Court Decisions about Plagiarism.

---

* Yrd. Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, e-mail: sydogan@akdeniz.edu.tr. Bu makalenin yazımında istifade edilen ve kullanılan mahkeme kararlarının temin edilmesinde yardımlarını esirgemeyen Antalya Cumhuriyet Savcısı Sayın Adem Eryılmaz'a müteşekkirim.

GİRİŞ

Bilim insanı alenileştirdiği düşünce ve buluşları doğal olarak başkalarının yararlanmasına da açmış olmaktadır. Bu durum bilim insanının içinde yetiştiği dünyaya, uygarlığa ve topluma olan yükümlülüğünün de bir gereğidir. Ancak bu gereklilik bilimsel gelişmelerin tehlikeye sokulmadan belli etik kurallar içerisinde yapılması gerektiği gerçeğini de bertaraf etmez. Bu nedenle eser sahibi bilimsel çalışmalarında, kendi düşüncesiyle başkalarının düşüncelerini ayırt edecek yaklaşım içinde olmalı ve alıntı yaptığı kaynağı net bir şekilde ortaya koyup belgelendirmelidir. Bu tarzda hareket edilmemesi durumunda etik ihlaller gündeme gelir.

Bu makalede ilk olarak etik ihlaller ve etik ihlallerin bir çeşidi olan intihalin tanımı ve çeşitleri hakkında izahat yapılmış ve mevzuatımızda intihal ile ilgili düzenlemeler hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ise idari yargı organlarının etik ihlallere ve intihale yaklaşımı ele alınmış, idari yargı kararlarının tahlilinden ortaya çıkan sonuçlar paylaşılmıştır.

1. İNTİHAL

A. Tanım

İntihal, Arapça kökenli bir kelime olup Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğe göre “aşırma” anlamına gelmektedir.¹ Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlükte aşırma; “Başkalarının yazılarından bölümler, dizeler alıp kendisininmiş gibi gösterme veya başkalarının konularını benimseyip değişik bir biçimde anlatma, intihal” olarak tanımlanmıştır.² Türk hukukunda “kaynak gösterilmeden başkasının yapıtından alınan parça”³ anlamına gelen intihal kelimesi aslında Arapça’dan dilimize geçmiştir.

İntihal, Türk Hukuk Sözlüğüne göre “başkasına ait bir telifi, güzel sanatlardan bir eseri, kendisine nispet etmek; bir kitabın ibarelerini, musiki bestesinin namerlerini, takdim ve tehir ile veya aslının baştan başa hiss olunur derecede ifade tarzını tahrif ile kendi namına vermek”⁴ anlamına gelir. Doktrinde ise “failin, bir başkasının eserine kendi eseri imiş gibi yani kendisi eser sahibiymiş gibi ismini vermesine veya bir

¹http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5741c9d2cad4b9.51213335 (Erişim Tarihi: 22.05.2016)

²http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5741cab1d4aa06.74161381 (Erişim Tarihi: 22.05.2016)

³ YILMAZ, Ejder, Hukuk Sözlüğü, Yetkin Yayınları, Ankara 2006.

⁴ TEKİNALP, Ünal, Fikri Mülkiyet Hukuku, Arıkan Yayıncılık, Aralık 2005, s.147.

eserden kaynak göstermeden alıntılar yapmasına yahut bir eserden yaptığı alıntılara ilişkin olarak yetersiz, yanlış veya aldatıcı mahiyette kaynak göstermesi”⁵ olarak tanımlanmaktadır.

Türkiye Bilimler Akademisi’ne göre intihal; bir başkasına ait olan bir fikrin, buluşun, araştırma sonuçlarının veya araştırma ürünlerinin bir bölümü ya da tümünün, kaynak gösterilmeksizin istemli olarak kopya ya da tercüme edilip yazarın kendi eseri gibi göstermesidir.⁶ Görüldüğü üzere bu son verilen tanımda “intihal” eyleminin gerçekleşmesi eylemin “istemli” olarak gerçekleştirilmesi şartına bağlanmıştır. Yani, yazarın “intihal” yapma iradesinin bulunması ve “intihal” gerekçesi ile yaptırım uygulanacaksa kötü niyetinin tespiti önem taşır. Nitekim özellikle intihal konusunda yapılan hataların büyük bir kısmının bilinçsiz olarak gerçekleştirildiği bir vakıdır.⁷

Danıştay 8. Dairesi bir kararında intihalin tanımını yaparken Osmanlıca-Türkçe Lügatten yararlanmıştır. “Osmanlıca Türkçe Lügatte intihal: Çalma, başkasının yazısını veya şiirini kendinin gibi gösterme, İktibas: ödünç alma, bir kelimeyi, bir cümleyi veya bunların manalarını olduğu gibi alma şeklinde tanımlanmıştır.”⁸

İntihal, kişinin beyin faaliyeti ve emeğinin karşılığı olarak kendine özgü tarzla geliştirdiği fikir, düşünce ve yazım biçiminin bir başkası tarafından hukuk ve etik kuralların izin verdiği sınırların ve esinlenmenin dışında kalacak şekilde alıntı yapmak olarak tanımlanabilir.

İntihal etik ihlal türlerinden biridir. Diğer etik ihlal türleri; duplikasyon, dilimleme, uydurma, haksız yazarlık olarak sayılabilir.⁹ Türkiye Bilimler Akademisi Bilim Etiği Komitesi ve TÜBİTAK’ın raporlarında ise etik ihlal türleri; disiplinsiz araştırma, yinelenen yayın, uydurmacılık, sahtecilik, intihal, destek belirtmeme, hayali veya hediye yazarlık olarak belirlenmiştir.¹⁰ Doçentlik sınav sürecinde doçent adayının

⁵YAZICIOĞLU, R. Yılmaz, Fikri Mülkiyet Hukukundan Kaynaklanan Suçlar, On İki Levha Yayıncılık, Temmuz 2009, s.159-160.

⁶ TÜBA Bilim Etiği Komitesi, Bilimsel Araştırmada Etik Sorunlar, TÜBA Yayınları, Ankara, 2002.

⁷UÇAK, N., Özenç, “Bilimsel İletişim ve İntihal”, <http://uvt.ulakbim.gov.tr/toplantı/uay10/nucak.pdf>, (Erişim tarihi: 08.11.2016).

⁸ Danıştay 8. Dairesi’nin 5.7.2001 tarih ve E.2000/1806, K.2001/3586 sayılı kararı.

⁹ GÜCÜKOĞLU, B./AYVAZ Reis, Z., (5-7 Şubat 2014), “Türkiye’de ve Dünya’da İntihalin Yaptırımları”, Akademik Bilişim’14 - XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Mersin Üniversitesi.

¹⁰ UÇAK, s.7.

yayınlarda etik ihlal bulunup bulunmadığının tespiti bakımından önem taşıyan Yükseköğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nin 8. Maddesinde etik ihlal çeşitleri “intihal, sahtecilik, çarpıtma¹¹, tekrar yayım, dilimleme¹², haksız yazarlık¹³ ve diğer etik ihlal

¹¹ Ankara 1. İdare Mahkemesi aynı çalışmanın parçalarının ayrı ayrı yayınlandığı tezden üretilen bazı yayınlarda tez danışmanının ismi olmayıp başka isimler eklenmesini “çarpıtma” türünden etik ihlal olarak kabul etmiş ve bu karar Danıştay tarafından onanmıştır.

“Evensel olarak tanınan bilim kuramları, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermeler dışında hiçbir yapıt, tümüyle ya da bir bölümü ile izin alınmadan veya asıl kaynak gösterilmeden çeviri veya özgün şekliyle yayımlanamaz. Ege Üniversitesi'nde olduğu ya da uzmanlığını yeni almış olduğu, dolayısıyla başka bir kurumdan hasta eklemesinin mümkün olmadığı izlenimi alınmıştır. Bahsedilen yazıda başka merkezlerden yazarların nasıl katkıda bulunmuş olabileceği ve yazıya neden eklendiği anlaşılamamıştır. bu yazı ile yukarıda bahsedilen yazı aynı çalışmanın parçalarıdır, ancak ayrı ayrı yayınlanmıştır. (...) Yazar çalışmasına başka merkezlerde devam ettiğini ve bu merkezlerde devam eden bu çalışmalara katkıda bulunan ek yazarlar olduğunu ifade etmektedir. Ayrıca tez danışmanının mutlaka tez ile ilgili makalelerde yer almasının şart olmadığını, yazarların katkılara göre belirlenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Ancak makaleler incelendiğinde tezden üretilmiş birçok bildiri ve yazının olduğu izlenmektedir. Ulusal Kardiyoloji Kongresi'nde sunulan bir bildiri dışında tez hocası hiçbir bildiri ya da yazıda yer almamaktadır. Tezden üretilmiş ve uluslararası dergilerde yayınlanmış 4 makale mevcuttur. bir çalışmada bu kadar yazarın her çalışmada tez hocasından daha fazla nasıl katkıda bulunmuş olabileceği tarafımızdan anlaşılamamıştır.” Ankara 1. İdare Mahkemesi'nin 1.12.2010 tarih ve E.2009/1548, K.2010/1772 sayılı kararı; Danıştay 8. Dairesi'nin 10.06.2015 tarih ve E.2011/8358, K.2015/5870 sayılı kararı.

¹² Ankara 6. İdare mahkemesi “duplikasyon ve dilimleme”yi tanımlamış ve bunların intihal değil başka türden bir etik ihlal olduğuna karar vermiştir..

“Bir araştırmannın aynı sonuçlarını birden fazla dergiye yayın için göndermek veya yayınlamak” olarak tanımlanan “duplikasyon” ve “Bir araştırmannın sonuçlarını araştırmannın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak çok sayıda yayın yapmak” olarak tanımlanan “dilimleme” türünde etik ihlalinde bulunduğu tespit edilerek Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı'na sunulduğu, bunun üzerine davacının Şubat 2007 dönemi Doçentlik başvurusunun reddine ve (1) yıl süreyle Doçentlik sınavına alınmamasına... A2 çalışmasındaki gebe sıçanlara ait değerlerin A7 yayınından aynen alınmasıdır. Aynı veriler farklı zamanlarda, farklı makalelerde ve ilk yayınlandığı dergiden izin almadan kullanılmaz. Kullanılırsa, bu etik bir ihlaldir. Bu nedenle A2 yayını bir "Duplikasyon" olarak değerlendirilmelidir.”; “(...) Aynı yıl yayınlanan A6 ve A7 makaleler aslında beraber yayınlanabilecek niteliktedir. Bu durum etiğe aykırı davranış örneklerinden dilimleme veya bölerek yayınlama (büyük çaplı bir çalışmayı iki veya daha fazla parçalar halinde yayınlamak) olarak tanımlanan etik ihlale uymaktadır. Yazarlar tek bir çalışmadan çıkan sonuçları yapay olarak bölerek birden fazla yayın çıkarma çabasına girmişlerdir. Örneğin, aynı hayvan grubunda (gebe sıçanlarda) yapılan birden fazla ölçüm, tek bir makalede verilmesi gerekirken, her biri

türleri” sırası ile düzenlenmiştir. Anılan yönergede intihal “Başkalarının fikirlerini, metotlarını, verilerini, uygulamalarını, yazılarını, şekillerini veya eserlerini sahiplerine bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseriymiş gibi sunmak” şeklinde tanımlanmıştır.

Eserin tümünün değil de bazı bölümlerin, pasajların, ezgilerin veya ibarelerin, eser sahibinin adı zikredilmeksizin alınması da intihaldir. İntihalden söz edilebilmesi için eserin aynen alınmış olması da şart değildir. Eserde bölümlerin, namelerin, figürlerin diziminde değişiklikler (takdim tehir) halinde de intihal vardır. Hatta özgün eser, çalma eserde büyük ölçüde tekrarlanıyor ve hissediliyorsa intihal gerçekleşmiştir¹⁴.

İntihal eskiden beri var olan ve sadece günümüze özgü bir mesele değildir. Günümüzde intihal eyleminin artışının sebebi, birçok bilgi ve kaynağın World Wide Web’de bulunuyor olması, intihalin eskiye nazaran

ayrı ayrı iki makale biçimine dönüştürülerek iki farklı dergiye gönderilmiştir. Bu tipik bir dilimleme örneğidir.” Ankara 6. İdare Mahkemesi’nin 21.10.2010 tarih ve E.2008/849, K.2010/1360 sayılı kararı.

¹³ İdari yargı yerleri de haksız yazarlığı “intihal” olarak değil bir etik ihlal olarak değerlendirmektedir.

“Üniversitelerarası Kurul Tarafından yayımlanan Etiğe Aykırı Davranışlar Yönergesinde sahtecilik "sunulan veya yayınlanan belgeleri gerçeğe aykırı olarak düzenlemek veya bir belgeyi değiştirmek veya gerçeğe aykırı belgeyi bilerek kullanmak; araştırmaya dayanmayan veriler üretmek, bunları rapor etmek veya yayınlamak, yapılmamış bir çalışmayı yapılmış gibi göstermek" olarak tanımlanmış olup ; "haksız yazarlık" aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dahil etmek, aktif katkısı bulunduğu halde bu kişileri yazarlar arasına katmamak, yazar sıralamasını gereksiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmektir (Yazarlık hakkı, çalışmanın tasarımı, veri toplanması, analizi ve değerlendirilmesinde, yazımında katkı vermiş olmayı gerektirir)" kuralına yer verildikten sonra, "yayınlarda bilimsel kurallara uymadan makul ölçüleri aşan alıntılar yapmak" ve "doçentlik başvurusunda jüri üyelerini yanıltıcı, yanlış ya da eksik beyanda bulunmak" "diğer etik ihlal türleri" arasında sayılmıştır.,”söz konusu makale çalışmasının ortalama 70 paragraftan oluştuğu, bu paragraflardan 62 tanesinin tezin sair sayfalarındaki paragraflarla birebir aynı olduğu, makaledeki diğer paragrafların ise genel itibariyle tezdeki ifadelerle aynı anlama gelen cümlelerden oluştuğu, sonuç olarak söz konusu çalışmanın bütününe yakın bir kısmının Dr.A... tarafından hazırlanan doktora tezindeki ilgili bölümlerde yer alan paragrafları birebir içerdiğinin görüldüğü, davacının başkasına ait olan bir çalışmaya yazar olarak katıldığı kanaati oluşturduğu ve haksız yazarlık fiiliyle etik ihlalinde bulunduğu görüşüne varıldığı anlaşılmaktadır. “ Ankara 11. İdare Mahkemesi’nin E.2009/1253, K.2010/1485 sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

¹⁴ YAMAN, Dilara, “Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nda Düzenlenen Bir Eserden Kaynak Göstermeksizin İktibasta Bulunma Suçu (m. 71/1-III)”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C12/Özel Sayı (2010) , s.1557.

daha kolaylaşmış olması ve yakalanma riskinin azalmış olmasındandır.¹⁵ İnternet, hizmetin sunumunu kolaylaştırmakla birlikte kopyalama ve çoğaltmayı da basitleştirmiştir. Sanal uzayda herhangi bir eser, çok kısa bir süre içerisinde çok sayıda internet kullanıcısı tarafından kopyalanabilmekte ve çoğaltılabilmektedir.¹⁶ İntihal sadece akademisyenleri ilgilendiren bir mesele değildir. Teknolojik gelişmelerin zirveye ulaşması ve internetin devasa bir kaynak olarak hizmet etmesi sonucunda birçok öğrenci de ödev veya tezlerini intihal eylemi ile hazırlamaktadır. İntihal yaptıkları gerekçesi ile geçmişte birçok akademisyenin unvanları geri alınmış ve bir kısmı da üniversite öğretim mesleğinden çıkarılmışlardır. Doçentlik sınav sürecinde “intihal” gerekçesi ile birçok akademisyene “bir daha doçentlik sınavına başvuramama” ya kadar varan ağır yaptırımlar uygulanmış, haklarında disiplin soruşturmaları açılmıştır. Sorunun çözümü için yönetmelik değişiklikleri yapılmış, kanun tasarıları hazırlanmıştır. Son olarak 2016 yılının Aralık ayında Yükseköğretim Kanunu’nda değişiklik yapılarak etik ihlal türleri ve etik ihlalin bir türü olarak intihal disiplin suçu olarak kabul edilmiş ve aynı zamanda etik ihlallerin yaptırımları belirlenmiştir.

Bilim faaliyetlerini icra edenlerden, adillik, şeffaflık, hesap verebilirlik, sorumluluk ve benzeri ilkelerin yanı sıra, ayrıca akademik dürüstlük ilkesine de riayet etmeleri beklenir. Bilim faaliyetlerinin insan haklarına ve haysiyetine, çevre ve hayvan haklarına saygılı olması, yayın etiği ilkelerine sıkı sıkıya bağlı olarak yürütülmesi esastır¹⁷.

B. İntihal Türleri

İntihal, başkasının çalışmasını kendisininmiş gibi teslim etmek, başkasının kelimelerini ya da fikirlerini kaynak göstermeden kopyalamak, alıntıyı tırnak içine koymada başarısız olmak, alıntının kaynağı hakkında yanlış bilgi vermek, kelimeleri değiştirmek fakat kaynak göstermeden kaynağın cümle yapısını kopyalamak, kaynak gösterip ya da göstermeksizin çalışmanın ana kısmını oluşturan kaynaktan çok fazla kelime ya da fikir kopyalamak şeklinde davranışlarla tezahür edebilir¹⁸.

¹⁵ TANSEL, Aysıt, “İktisat Eğitimi ve Bilimsel Aşırma Üzerine”, No.2012/41. Discussion Paper, Turkish Economic Association, Haziran, 2012.

¹⁶ UZUN, Ruhdan, “Haber Telif Hakları ve İnternet Gazeteciliğinde İntihal”, İletişim, 2015/21, s.46.

¹⁷ ÜNAL, Mehmet/ TOPRAK, Metin/ Başpınar, Veysel, “Bilim Etiğine Aykırı Davranışlar ve Yaptırımlar: Sosyal ve Beşeri Bilimler İçin Bir Çerçeve Önerisi”, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 45 Sayı 3, s.4.

¹⁸ GÜCÜKOĞLU/AYVAZ, s.12.

Genel olarak yapılan intihal türleri ise; başkasının çalışmasını kelime kelime kendisininmiş gibi sunma (klonlama), değişiklik yapmadan tek bir kaynaktaki metnin önemli bölümlerini içerme (kopyalama), anahtar kelimeleri ve cümleleri değiştirme fakat kaynağın önemli içeriğini koruma(bulma-değiştirme), birbirine uyan birçok kaynağı başka sözcüklerle anlatma(remiks yapma), yazarın önceki çalışmalarını kaynak göstermeden fazlaca alma(geri dönüştürme), kaynak göstermeden kopyalanan metinler ile kaynak gösterilenleri mükemmelce birleştirme (melezleme), birçok kaynaktan kopyalanan materyali karıştırma (lapa yapma), uygun kaynak içerme fakat neredeyse hiç orijinal çalışma olmama (toplama), uygun kaynak içerme fakat kaynak metne ya da yapıya çok yakından dayanma (yeniden tweetleme)dir¹⁹. Görüleceği üzere intihal sadece bir şekilde değil yukarıda sayılan herhangi bir şekilde vuku bulabilir. Bir yazar bilmeyerek ya da kastı olmaksızın dahi bu eylemlerden birini işlemişse intihal sayılabilir. Hal böyle olunca doçentlik sınav sürecinde özellikle art niyetli jüri üyelerinin elinde bu “koz” kötüye kullanılmaya çok elverişlidir. Kişisel husumetler ve ideolojik nedenlerle de kişileri karalamak için etik kurula sevkler olabilmektedir. Jüri üyeleri, adayları kendi isimleriyle etik kurula sevk ettiklerinde genelde “*kuşku duyulduğu, konunun etik kurulca incelenmesinin yararlı olacağı, bir kanaate varılamadığı, ciddi bulgulara rastlandığı*” gibi ifadelerin yanı sıra, doğrudan araştırma ve yayın etiğine aykırılığı belirterek suçlayıcı ifadeler de kullanabilmektedirler.²⁰ Jüri üyesinin sahip olduğu hakkı kişinin aleyhine ve kötüye kullanmasını önlemek için Doçentlik Sınav Yönetmeliği’nde “*İddianın asılsız çıkması halinde, doçentlik süreci kaldığı yerden devam eder ve ilgili jüri üyesi hakkında şartların varlığı halinde idari ve adli soruşturma yapılır*” hükmü bulunmaktadır.

C. İntihalin Tespitinde Bilgisayar Programlarından İstifade Edilmesi

İntihal tespitinde kullanılan bilgisayar yazılımları daha önce yayınlanmış kaynaklarda bulunan metin parçaları ile değerlendirilmek amacı ile veya başka amaçlarla elde bulunan makale, kitap, tebliğ ve benzeri metin parçalarını karşılaştıran ve altı kelimenin üzerinde birebir aynı dizilimi saptayabilen programlardır²¹. İlk olarak ortaya çıktığında

¹⁹ GÜCÜKOĞLU/AYVAZ, s.12

²⁰ UNAL/TOPRAK/BAŞPINAR, s.6.

²¹ ÖZTÜRK, Levent, “Bir Bilgisayar Yazılımı İntihali Saptayabilir mi?”, Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık, 2011, s.23.

büyük heyecan ve merak uyandıran bu yazılımların hatalı sonuçlara yol açabileceğinin anlaşılması çok uzun sürmemiştir²². Bu yazılımlarda karşılaşılan hatalı sonuçlara ilişkin şu örnekler verilebilir; aynı yazar grubunun isimleri, daha önceki yayınlarında da mevcut olduğu için metin eşleştirici program tarafından saptanabilmekte ve benzerlik oranına eklenebilmektedir. Yine, yazarın yazışma adresi daha önce yayınladığı makale ile eşleşme gösterdiğinde benzerlik oranına katkıda bulunabilmektedir. Tüm bunlar dışlandığında bilgisayar programının yüzde elli olarak belirlediği benzerlik oranı yüzde yirmilere düşebilmektedir²³. Alıntı yapılan metnin hacminin yanı sıra bilgi ya da fikir içerip içermemesi ve özgünlüğü de önemlidir. Kurala göre altı kelime ve üzerinde birebir alıntılar bilgisayar yazılımları tarafından “intihal” olarak saptanmaktadır. Alıntı yapılan metin genel geçer bilgi ya da yaygın kullanım içeriyorsa intihal olarak değerlendirilmemelidir²⁴. Bilgisayar yazılımları ise bu değerlendirmeyi yapmaktan acizdir. Bu tip kullanımlar altı kelime barajını aşmış olsa da intihal olarak kabul edilmemelidir.²⁵ Yine yazarın daha önce yazdığı bir eserine yeni eserinde yer verdiği halde atıf yapmaması meselesi de hali hazırda tartışmalı bir husustur. “Kendinden aşırma” ya da “self-plagiarism” olarak adlandırılan bu durumda bazı editörler yüzde 30’a kadar alıntı yapılabileceğini söylemektedirler.²⁶ Ancak bilgisayar yazılımı ard arda gelen kelimeler altıdan fazla olduğu için bunu da intihal olarak belirlemektedir. Metin benzerliği için tarayabilme olanağı sağlayan bu tür bilgisayar yazılımlarının bulunması, intihal denetimi yapacak kişiye de farklı sorumluluklar yükler. İntihal denetimini yapacak kişinin alıntı yapma yöntemleri, uygun alıntı ve uygun olmayan alıntılar hususunda kendisini geliştirmiş olmalı ve bu tür bilgisayar yazılımlarını kullanarak elde ettiği benzerlik indekslerini nasıl yorumlaması gerektiğini de özümsemiş olmalıdır.²⁷ Benzerlik indeksinin yüksek çıkması her zaman “intihal” yapıldığı anlamına gelmeyebilir.

2. MEVZUATIMIZDA “İNTİHAL” EYLEMİNE İLİŞKİN DÜZENLEMELER

Makale konumuz “intihal” olarak belirlendiği için bu konu ile ilgili olan hukuki düzenlemeler hakkında kısaca açıklama yapmak gerekecektir

---

²² ÖZTÜRK, s.25.

²³ ÖZTÜRK, s.25.

²⁴ ÖZTÜRK, s.25.

²⁵ ÖZTÜRK, s.26.

²⁶ ÖZTÜRK, s.26.

²⁷ ÖZTÜRK, s.25.

A. Yükseköğretim Kanunu

Yasama organınca 02/1202016 tarihinde kabul edilen 09/12/2016 tarih ve 29913 Sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6764 Sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 26. ve devamı maddeleriyle, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu’nun 53. maddesinde değişiklik ve eklemeler yapılarak etik ihlal türlerine ve intihal suçuna ilişkin düzenleme yapılmıştır.

Bu düzenlemeler kapsamında, 2547 sayılı Kanununun 53/ 2-g. Maddesinde: “İncelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri eser sahibinin açık izni olmaksızın yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak”, 3. fıkranın f bendinde “Mükerrer yayınlarını akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak”, “g) Bir araştırmancının sonuçlarını, araştırmancının bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırıp birden fazla sayıda yayımlayarak bu yayınları akademik atama ve yükselmelerde ayrı yayınlar olarak sunmak”, “h) Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek veya olan kişileri dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir biçimde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini sonraki baskılarda eserden çıkartmak, aktif katkısı olmadığı hâlde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek”, 4. fıkrada g bendinde “Bilimsel araştırmalarda gerçekte var olmayan veya tahrif edilmiş verileri kullanmak, araştırma kayıtları veya elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan cihaz veya materyalleri kullanılmış gibi göstermek, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek” disiplin suçu olarak sayılmıştır. Maddenin 5. fıkrasında ise, başkalarının özgün fikirlerini, metotlarını, verilerini veya eserlerini bilimsel kurallara uygun biçimde atıf yapmadan kısmen veya tamamen kendi eseri gibi göstermek, “Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma” cezasını gerektiren fiil olarak sayılmıştır. Bu fiillerden dolayı açılacak olan disiplin soruşturmalarındaki sürelerle ilişkin olarak özel bir düzenleme yapılmıştır. Buna göre, 2547 sayılı Kanun’un 53/ C maddesinde, “Bilimsel bir eserin akademik atama ve terfilerde kullanılması ya da kısmen veya tamamen yeniden yayımlanması hâlinde ikinci fıkrada belirtilen zamanaşımı süreleri yeniden işlemeye başlar” denilerek, intihal durumunda sürenin yeniden başlayacağı ifade edilmiştir. “Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma” cezasına ilişkin olarak ise ceza zamanaşımı süresi 6 yıl olarak

belirtilmiştir. Ayrıca tekerrür hükümleri kapsamında intihalden veya belirtilen etik ihlal eylemlerinden dolayı kamu görevinden çıkarma cezası verilebilir. 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun, 6764 sayılı kanunun 27. maddesiyle değişik 53 maddesine eklenen 53/A maddesinin (b) fıkrası uyarınca “*Bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin disiplin cezası verilmesini gerektiren fiiller açısından soruşturma başlatılmadan önce bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarınca inceleme yapılması zorunludur*” kuralı getirilerek disiplin soruşturması yapılırken etik kurulların inceleme yapmasını zorunlu hale getirmiştir.

İntihal eyleminin oldukça farklı boyutları ve dereceleri söz konusudur. Bu durumda tek tip bir intihal suçundan bahsedilemez. Dolayısıyla intihal için, herhangi bir ayırım öngörülmesizin tek bir cezanın öngörülmesi adalete ve hakkaniyete uygun düşmemektedir.²⁸ Hali hazırda özellikle akademik personel bakımından meselenin hukuksal açıdan bir çözüme kavuşturulduğu söylenemez. Mevcut hukuksal durum, hızla değişen ve gelişen teknolojinin kolaylaştırdığı intihali önlemede yetersiz kalmakta ve teknolojinin hızına ayak uyduramamaktadır. Yeni hukuksal düzenlemelere gidilememesi fikri mülkiyet hususunda büyüyen sorunları gündeme getirmektedir.²⁹ Mevcut kanuni düzenlemelerin yeni olması sebebi ile uygulamanın nasıl şekilleneceği belirsizdir.

B. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK)

İntihal fiili, öncelikle eser sahibinin eserinden kaynaklanan ve eseri üzerinde sahip olduğu hakları ihlal eder. FSEK'nun 32. maddesi ve devamında bir eserden hangi şartlar altında alıntı yapılabileceği düzenlenmiştir. Buna göre alıntının, iktibasın belli olacak şekilde yapılması kaydıyla 35. maddede düzenlenen haller haricinde bir eserden kaynak gösterilmeksizin yapılması halinde 71. maddede düzenlenen eserden aşırma suçu meydana gelir yani intihal fiiline vücut verir.³⁰ Türkiye’de telif haklarını düzenleyen ve koruma altına alan temel kanun 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’dur. Kanuna göre “ Sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsulü”, eser, olarak kabul edilmektedir. Hangi ürünlerin ne tür eser sayılacağı ve bu

²⁸ ÜNAL/TOPRAK/BAŞPINAR, s.6.

²⁹ UZUN, Ruhdan: “Haber Telif Hakları ve İnternet Gazeteciliğinde İntihal”, İletişim, 2015/21, s.45.

³⁰ YAMAN, Dilara: “Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nda Düzenlenen Bir Eserden Kaynak Gösterilmeksizin İktibasta Bulunma Suçu”, DEÜHFD, C.12, 2010, s.1551.

eserler üzerinde eser sahiplerinin hakları yine bu kanun ile düzenlenmiş ve koruma altına alınmıştır.

FSEK'nun 35. ve 36. maddelerinde hangi koşullar altında bir eserden iktibas yapılabileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu maddelerde belirtilen şartlara uygun şekilde yapılan iktibaslar intihal suçuna vücut vermez. “Alenileşmiş bir eserin bazı cümle ve fıkralarının müstakil bir ilim ve edebiyat eserine alınması”, “yayımlanmış bir bestenin en çok tema, motif, pasaj ve fikir nevinden parçalarının müstakil bir musiki eserine alınması”, “alenileşmiş güzel sanatlar eserlerinin ve yayımlanmış diğer eserlerin, maksadın haklı göstereceği nisbet dahilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla bir ilim eserine konulması”, “alenileşmiş güzel sanatlar eserlerinin ilim, konferans veya derslerde, konuyu aydınlatmak için projeksiyon veya buna benzer vasıtalarla gösterilmesi” konularındaki iktibasların hukuka uygun olduğu düzenlenmiştir.

FSEK'nun 71. maddesinde; “başkasına ait esere, kendi eseri olarak ad koymak”, “bir eserden kaynak göstermeksizin iktibasta bulunmak”, “bir eserle ilgili olarak yetersiz, yanlış veya aldatıcı mahiyette kaynak göstermek” fiilleri suç olarak düzenlenmiştir.

Kanun eser sahibinin manevi haklarını; umuma arz selahiyeti, adının belirtilmesi, eserde değişiklik yapılmasını men etmek, eser sahibinin zilyet ve sahibine karşı hakları olarak belirtmiştir. Mali ve manevi hakların ihlali halinde hukuk davaları açılabilmesine ilişkin düzenlemeler Kanununun 66. ve 72. maddeleri arasındadır. Manevi, mali ve bağlantılı hakların ihlali halinde FSEK'nun 71. maddesi uyarınca cezai yaptırım uygulanacağına ilişkin düzenleme mevcuttur.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi televizyon dizisi olarak yapılan hikayenin intihal yoluyla değiştirilerek kullanıldığı iddiasına ilişkin uyuşmazlıkta;

“dava konusu senaryo taslağı şeklindeki çalışma ile öykü, tema, kahramanlar, olayların akışı ve gelişimi somut bir şekilde ortaya konularak taslak bir öykü oluşturulmuş olup, söz konusu çalışma belli bir fikri bir emek verilerek Orijinal olarak oluşturulduğundan FSEK'nun 1/b ve 2. maddesi kapsamında edebiyat eserleri kapsamında kalan bir eser olduğunu, eserin korumadan yararlanması için bitmiş olması şartının da aranmayacağı, bilirkişi raporunda “her ne kadar Berdel hikâyeleri yaygın ve anonim ise de davacıya ait Güvercin hikâyesi

ile davalı tarafından prodüksiyonu yapılan Sıla hikâyesi arasında isimler, mekânlar, bir takım durumlar değiştirilmiş olsa da ana karakterler, hikâye gelişimi, matematiği, çalışmalar ve hatta bazı detaylar arasında benzerlik bulunduğu, Sıla dizisinin Güvercin adlı film hikâyesinden yola çıkılarak işlenip uzatıldığı ve dizi film haline getirildiği” sonucuna varıldığı ve ek raporda bu tespitlerin mukayeseli olarak detaylandırıldığı, intihal için eserin birebir alınması zorunlu olmayıp, raporda belirtilen davacının hikâyesinde somut ifadeye dönüşen temel unsurların davalı yapımı dizide izinsiz kullanılmasının FSEK’nun 68. maddesi gereğince davacının eser üzerindeki telif haklarına tecavüz oluşturulduğu”na karar vermiştir.

Karardan da anlaşılacağı üzere bir eserin Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nun korumasından yararlanabilmesi için eserin tamamlanmış olması şart olmadığı gibi, somut ifadeye dönüşen temel unsurların dahi izinsiz kullanılması “intihal” in mevcudiyeti için yeterlidir. Ancak neyin eser olduğu ve neyin eser olmadığına ilişkin Yargıtay’ın yaptığı tespitler de dikkat çekici niteliktedir. Örneğin Yargıtay’a göre;

“Bilinen yöntemler üzerinden yapılan istatistiki çalışma sonuçlarının tablo haline getirilmesinin fikri faaliyet ürünü olduğu tartışmasız olmakla birlikte, böyle bir yöntemin 5846 sayılı FSEK’nun 1/B ve 2. maddeleri anlamında sahibinin hususiyetini yansıtan ve anılan yasa hükümleri kapsamında korunması gereken birer eser olarak nitelendirilmesi mümkün değildir. Bir fikri ürünün elde edilmesi için kullanılan işletme metodu, yöntem ya da matematiksel kavramlar ve faaliyetlerin eser olarak korunması mümkün değildir. (FSEK mad. 9/2). Dava konusu tabloların konusunun planlanması ve deneklerin seçilmesi faaliyeti ve laboratuvar sonuçlarının bilimsel metodlar kullanılarak tablo haline getirilmesinin, aynı konuda bilimsel çalışma yapan başka uzmanların da başvurabileceği ve benzeri sonuçları elde edebileceği bir yöntem olması nedeniyle, mahkemece bu faaliyetin davacının hususiyetini yansıtan birer eser olarak kabulü isabetli değildir.”³¹

³¹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 05/03/2014 tarih ve 2013/11370 Esas ve 2014/4205 Karar sayılı kararı. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

Yine Yargıtay, “resimlerde kullanılan temaların herhangi bir kişiye ait olmadığı, resimlerdeki teknik, form ve doku benzerliğinin de davacıya ait özgün unsurlar taşımadığı, kullanılan tema, fırça veya boya tekniklerinin sanat tarihinde geçmişte de bilinen kullanılan unsurlar olduğu, davacının resimlerinin son dönemde ticari başarı sağlaması nedeniyle resim sektöründe bu tema ve teknikteki resimlere meyledilmesinin davacı aleyhine herhangi bir hak ihlali oluşturmadığı, davacının 5846 sayılı yasa kapsamında eser sahipliğine dayalı herhangi bir talep hakkının bulunmadığı, esinlenmeden bahsedilir ise de, intihalin söz konusu olmadığı..” na ve esinlenmenin intihal olmadığına hükmetmiştir.

Yargıtay’a göre sadece sözlerin değiştirilerek, bestenin aynen alınması durumunda intihal mevcuttur. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, eserin sözleri değiştirilerek bestenin aynen alınmak suretiyle davalılar tarafından eserin meydana getirildiği ve davalıların albümünün piyasaya daha sonra sunulduğundan bu durumun intihal oluşturduğu³² na karar vermiştir. Yukarıda yargı kararlarına yansıdığı şekliyle ve uygulamada intihal fiili, öncelikle eser sahibinin eserinden kaynaklanan ve eseri üzerinde sahip olduğu hakları ihlal eder. FSEK’nun 32. maddesi ve devamında bir eserden hangi şartlar altında alıntı yapılabileceği düzenlenmiştir. Buna göre alıntının, iktibasın belli olacak şekilde yapılması kaydıyla 35. Maddede düzenlenen haller haricinde bir eserden kaynak gösterilmeksizin yapılması halinde 71. Maddede düzenlenen eserden aşırma suçu meydana gelir yani intihal fiiline vücut verir.³³ Doktrinde iktibas “bir eserin parçalarının başka bir eserde kullanılması” olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda karşımıza iki türlü iktibas çıkar: Aynen iktibas ve mealen iktibas. Aynen iktibas; bir eserdeki kelime ve cümlelerin olduğu gibi başka bir eserde kullanılması, mealen iktibas ise bir eserdeki düşüncenin yazarın cümleleriyle yansıtılması olarak ifade edilmektedir³⁴.

İktibasın ölçüsü; FSEK madde 35’te düzenlenmiştir. Maddeye göre alenileşmiş bir eserden bilimsel bir esere yapılacak atfın bu eserin yalnızca bazı cümle ve fıkralarını kapsamasına müsaade edilirken,

³² Yargıtay 11. Hukuk Dairesininin 05/03/2014 tarih ve 2013/11370 Esas ve 2014/4205 Karar sayılı kararı. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

³³ YAMAN, s. 1551.

³⁴ AYITER, s. 126; KENDİGELEN, Abuzer/ ÇONKAR,H: Türk Mevzuatında Bilim Etiği İhlalleri, içinde Bilim Etiği, İstanbul Üniversitesi Yayını No:5048.2011, s. 50. 2011: 48.

alenilemiş bir güzel sanat eserinden veya yayımlanmış diğer eserlerden bilimsel esere yapılacak atıf ancak amacın haklı göstereceği bir ölçü dâhilinde ve içeriğini aydınlatmak maksadıyla yapılabilir. FSEK 35. maddesi gereği iktibasın, belli olacak şekilde yapılması lazımdır. İktibas yapıldığı zaman kaynak esere referans yapılması mecburiyeti vardır³⁵.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, hat eserlerinin haksız kullanıldığı, eserin ve eser sahibinin adıyla alıntılanan kısmın alındığı yerin belirtilmediği iddiasıyla görülen davada;

“5846 sayılı Yasada eser sahibinin husule getirdiği eser üzerindeki haklarına ilişkin bir takım sınırlamalar getirildiği, bu sınırlamalardan biri de 35. maddede düzenlenen alıntı serbestisidir. Bu madde uyarınca alenilemiş güzel sanat eserlerinin ve yayımlanmış diğer eserlerin, maksadın haklı göstereceği bir nispet dâhilinde ve münderacatını aydınlatmak maksadıyla bir ilim eserine konulması yasal kullanım”³⁶ olduğuna karar vermiştir.

Yine İdare Mahkemeleri, Danıştay ve Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’nun birçok kararlarında ;

“5846 sayılı FSEK İktibas Serbestisi başlıklı 35. maddesinde, bir eserden bazı şartlarla iktibas yapılmasının caiz olduğu, alenilemiş güzel sanat eserlerinin ve yayımlanmış diğer eserlerin, maksadın haklı göstereceği bir nispet dahilinde ve münderacatını aydınlatmak maksadıyla bir ilim eserine konulmasının, iktibasın belli olacak şekilde yapılmasının gerektiği, ilim eserlerinde, iktibas hususunda kullanılan eserin ve eser sahibinin adından başka bu kısmın alındığı yerin belirtileceği”³⁷

öngörülmüş bulunmaktadır. Dolayısıyla alıntı yapılan eserin sadece sahibinin isminin belirtilmesi yeterli değildir. Eser sahibinin isminin yanı sıra eserin neresinden alıntı yapıldığının da mutlaka belirtilmesi gereklidir. Yapılan iktibasta kaynak esere atıf yapılması mecburidir. Aksi

³⁵KENDİGELEN/ÇONKAR, s. 50.

³⁶Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2011/12752E,2013/13684K,28/06/2013 tarihli kararı. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

³⁷Ankara 10.İdare Mahkemesi 2010/349E,2011/903K,17/05/2011 tarihli kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi, Danıştay Birinci Daire 2013/777E,2013/804K 11/06/2013 tarihli kararı, www.kazanci.com, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 2007/151E 2008/277K 13/03/2008 tarihli kararı. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

takdirde FSEK madde 35’in ihlali söz konusu olacaktır. Alıntı yapılırken kaynak gösterilmiş olmakla birlikte gösterilen kaynağın yetersiz, yanlış veya aldatıcı olması halinde atıfta sahtecilik suçu³⁸ nun oluşacağı belirtilmektedir.

Gerek Yargıtay kararlarında gerekse doktrinde hakem kararlarının kesin hüküm taşıdığı kabul edilmektedir. Hakem kararlarının taraflar arasında kesin hüküm oluşturması onun kazai (yargısal) niteliğinin bir sonucudur.³⁹ Resmen yayımlanan veya ilan olunan kanun, tüzük, yönetmelik, tebliğ, genelge ve kazai kararların çoğaltılması, yayılması, işlenmesi veya her hangi bir suretle bunlardan faydalanma serbesttir.⁴⁰ Mevzuat ve mahkeme içtihatlarının, kanunda düzenlenen eser çeşitlerinden “ilim ve edebiyat eserleri” gurubunda mütalaa edilebileceği ifade edilmektedir⁴¹.

C. Doçentlik Sınav Yönetmeliği

Doçentlik Sınav Yönetmeliği’nde intihale ilişkin doğrudan bir düzenleme bulunmamasıyla birlikte doçentlik sınav sürecinde, hakkında etik ihlal işlediği iddiası bulunan doçent adaylarına ilişkin hükümler bulunmaktadır. Yönetmelik uyarınca, bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırılık iddiası hakkında yapılacak inceleme neticesinde etik ihlalde bulunduğu karar verilen aday, doçentlik sınavı başvurusunda başarısız sayılır. Adayın idarî, cezaî ve hukukî sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır. İnceleme neticesinde etik ihlalde bulunduğu karar verilen aday hakkında gerekli işlemlerin yapılması için alınan karar Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı’na bildirilir. Bildirim üzerine Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından, adayın bağlı olduğu yükseköğretim kurumuna veya bağlı bulunduğu kuruma gerekli disiplin ve diğer idarî işlemlerin başlatılması amacıyla bilgi verilir.

3. İDARİ YARGI YERLERİNDE GÖRÜLEN “İNTİHAL” İLE İLGİLİ UYUŞMAZLIKLARIN TAHLİLİNDEN ÇIKARILABİLECEK KAİDELER

Korunan hukuki yarar kavramı, bir normun konulması ile güdülen amacı ifade eder. Yani kanun koyucu bir yasak normu ihdas ederken

³⁸ YAMAN,s.1158

³⁹ ÖZBAY, İbrahim: “Hakem kararlarının Kesin Hüküm Teşkil Etmesi”, Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan, İstanbul 2001, s. 281–304.

⁴⁰ Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu m.31.

⁴¹ Bakınız ÇAĞLAYAN, Ramazan: “İlim ve Edebiyat Eserlerinde İktibas ve İntihal Üzerine”, e akademi dergisi, ,sy.74,Nisan 2008.

yasağın konusunu oluşturan değeri korumayı hedeflemektedir⁴². Bu sebeple yasak normları, hukuki değer korumaya yönelik normlar olarak adlandırılabilir. Ceza kanunlarında suçların ihdası ile de hukuki değerler korunmak istenmektedir. Bu sebeple her suç ile korunan mutlaka bireysel veya toplumsal bir değer vardır⁴³. Hukuki değer, suçun konusundan farklı olarak nesnel nitelikte olmayıp, soyut niteliktedir⁴⁴.

İntihal suçunda bilim insanının yapmış olduğu bilimsel çalışmalar sonucu oluşturduğu bilimsel eserin ve çalışmanın bir başkası tarafından hukuka aykırı olarak kullanılmasını engellemenin korunan hukuki yarar olduğu söylenebilir. Danıştay Sekizinci Dairesi davacı hakkında tesis edilen üniversite öğretim mesleğinden çıkarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin bir uyuşmazlıkta;

“Dairemizin 16.05.2007 gün ve E:2006/4103, K:2007/2946 sayılı kararıyla; eğitim ve öğretim hizmetlerinin önemi ve özelliği gereği belli bir disiplin içerisinde yürütümünün zorunlu olması nedeniyle bu disipline uymayanların disiplin kurallarını ihlal eden davranışlarının caydırıcı bir yaptırıma bağlanmasının kaçınılmaz olduğu; dava konusu Yönetmelikte yer alan kuralların da bu genel amacı gerçekleştirmeye yönelik düzenlemeler içerdiği; iptali istenilen Yönetmelik maddesiyle de öğretim elemanlarının hem bilimsel eser ve çalışmalarının özgün olmasının hem de bu şekilde üretilmiş olan çalışmalarının korunmasının amaçlandığı görüldüğünden...”⁴⁵ şeklinde hüküm kurarak korunan hukuki yararın eser sahibinin haklarının korunması yanında, bilimsel çalışmaların kalitesinin artırılması olarak açıklamıştır.

İntihal suçunun yaptırımı 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 6764 sayılı Kanununun 26. maddesiyle değişik 53 maddesinin (b) fıkrasının 5. Bendi uyarınca “*Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma*” olarak düzenlenmiştir. Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma ise Kanunda : *Akademik bir kadroya bir daha atanmamak üzere üniversite öğretim mesleğinden çıkarma*” olarak tanımlanmıştır. Bir başkasının bilimsel eserini veya çalışmasını iktibas kurallarına aykırı olarak kendi eserine alıp kendisininmiş gibi gösteren herkes bu disiplin suçunun faili olabilir.

⁴² ÖZGENÇ, İzzet, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin, Ankara, 2016., s.158.

⁴³ KOCA, Mahmut/ÜZÜLMEZ, İlhan: Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin, Ankara, 2016, s.112; ÖZGENÇ, s. 159.

⁴⁴ ÖZGENÇ, s. 158; KOCA/ÜZÜLMEZ, s. 112.

⁴⁵ Danıştay Sekizinci Daire 2014/11417E, 2015/8347K 09/10/2015 tarihli kararı .Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

Kişinin başkasına ait bir eseri kendisininmiş gibi göstermesi eserin bir kısmına ilişkin olabileceği gibi eserin tamamını da kapsayabilir. Dolayısıyla yapılan çalışmada kişi, kendisine ait olmayan fikri, düşünceyi, modeli sanki kendisine aitmiş gibi gösterebilmektedir. Esasında başkasına ait düşüncelerin bilimsel eserde kullanılması söz konusu olduğu durumlarda düşüncenin kaynağının belirtilmesi gerekmektedir. Zaten esere bilimsellik kazandıran da belirli bir disiplin çerçevesinde bilgilerin değerlendiriliyor olmasıdır.

İdari yargı organları yapılan alıntıların dipnotlarda ve kaynakçada gösterilmesi durumunda kanun hükmünü aşan bir intihalden söz edilemeyeceğine karar vermektedirler. Yani alıntı yapılan esere atıf yapılmış ve kaynakçada belirtilmişse intihal suçu oluşmayacaktır. İdari yargı yerleri yapılan alıntının hacmini önemsememektedir. Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu;

“Danıştay Sekizinci Dairesinin 03/06/2011 günlü, E:2010/950, K:2011/2984 sayılı kararıyla; davacının Üniversitelerarası Kurula sunduğu ve intihal olduğu ileri sürülen "Edirneli Nazmi Pend Name-i Nazmi (Tercüme-i Pendname-i Atar) İnceleme-Metin Sözlük" isimli eserinde intihalin var olup olmadığının tespiti amacıyla, aynı işlemin iptali istemiyle Danıştay Sekizinci Dairesinin 2010/951 sayılı esasına açılan dava dosyası kapsamında yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu oluşan bilirkişi raporunda; yapılan alıntılarının dipnotlar ve kaynakça bölümünde açık bir şekilde belirtildiğinden intihalin oluşmadığı”⁴⁶na karar vermiştir.

Benzer bir karar da Ankara 10.İdare Mahkemesi’ne aittir;

“5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun "İktibas Serbestisi" başlıklı 35. maddesinde; bir eserden bazı şartlarla iktibas yapılmasının caiz olduğu, alenileşmiş güzel sanat eserlerinin ve yayımlanmış diğer eserlerin, maksadın haklı göstereceği bir nisbet dâhilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla bir ilim eserine konulmasının, iktibasın belli olacak şekilde yapılmasının gerektiği, ilim eserlerinde, iktibas hususunda kullanılan eserin ve eser sahibinin adından başka bu kısmın alındığı yerin belirtileceği öngörülmesi bulunmaktadır.

⁴⁶,Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’nun 29.03.2014 tarih ve 2011/2341E,2014/983K sayılı kararı. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

Osmanlıca-Türkçe Sözlükte "intihal; çalma, başkasının yazısını veya şiirini kendinin gibi gösterme" şeklinde tanımlanmıştır. Yukarıya metni alınan 5846 sayılı Kanunun 35. maddesinde ise; iktibasın (aktarma yapma) maksadın haklı göstereceği nisbette ve belli olacak şekilde yapılmasına cevaz verilmiş olup, YÖK Başkanlığı da iktibas, 35. maddede belirtilen kriterlerle kabul etmiştir. Bilirkişilerce yapılan incelemede; davacının tezinde, yapılan alıntuların dipnotlar ve kaynakça bölümünde açık bir şekilde belirtildiğinden, söz konusu tezde intihal yapılmadığı gibi yasa hükmünü aşacak ölçüde iktibas da yapılmadığı sonucuna ulaşıldığından, davalı idarenin itirazı raporu kusurlandıracak ağırlıkta bulunmamıştır."⁴⁷

Yararlanılan başka yazarlara atıf yapılsa bile kaynak esere yer verilmemesi durumunda intihal ulaşır.

Danıştay "...Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi İşletme Teknolojisi Bölümü Anabilim Dalında öğretim görevlisi olan davacı hakkında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı YÖK Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından yapılan inceleme sonucunda, davacının yayımlanmış olduğu "Denizlerden Sofraya, kaliteli ve Sağlıklı Balık Küçükçekmece Perakende balık Pazarında AB Standartlarının Uygulanması Projesi Örneği" adlı kitabında başka yazarlara ait alıntı yapılmasına rağmen kaynak esere yer verilmemesi gerekçesiyle, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinin 8. maddesinin (a) bendi uyarınca etik ihlalde bulunduğu ..."⁴⁸ karar vermiştir.

Alıntılarda kaynak göstermede özensiz davranmak, kes-yapıştır türünden bire bir alıntı yapmak, ve bu şekilde kendi fikri olduğu izlenimini vermek durumunda da intihal oluşur.

Ankara İdare Mahkemesi "...anılan makalede "yazım ve bilimsel sunum bakımından özensizlik görüldüğü, başka çalışmalardan (11 adet) makul düzeyi aşan çok sayıda ve karışık bir biçimde kes - yapıştır tabir edilen türde kaynağı belirtilmeden birebir metin alıntuları yapıldığı, Şekil-1 ve Şekil-2'nin başka kaynaklardan bazı değişikliklerle alınıp kullanıldığı, alıntılara düzgün atıf verilmediği ve hatta orijinal makalede alıntılar içindeki atıflar göz ardı edildiği için bilgilerin kendi görüş ve

⁴⁷ Ankara10. İdare Mahkemesinin 17/05/2011 tarih ve 2010/349E,2011/903K sayılı kararı. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

⁴⁸ Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 19/02/2016 tarih ve 2015/1757E,2016/1425K sayılı kararı. Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

bulgusu gibi algılandığı, bilimsel makalelerin en önemli kısmı ve özgün bulguların vurgulandığı yer olan sonuç bölümünün bile birebir birkaç (3 adet) makaleden atıf verilmeden alındığı" sonucuna varmıştır⁴⁹.

İntihale ilişkin idari yargı kararları tahlil edildiğinde yargı organlarının intihal ile ilgili bazı hususlarda hep aynı yönde kararlar verdikleri ve kaideler oluşturdukları göze çarpmaktadır. Bu kaideler arttırılabilir. Bu ilkelerden belli başlıları aşağıda açıklanmıştır.

A. Bilirkişiyeye Başvuru Zorunluluğu

Danıştay'a göre bir eserde intihal bulunup bulunmadığının tespiti özel bir teknik bilgiyi gerektirir. Dolayısıyla idare mahkemelerinin uyuşmazlık konusu eserde intihal bulunup bulunmadığının tespiti için bilirkişiyeye başvuruları zaruridir.

“...davacının etik ihlalinde bulunduğu belirtilmesi sonrasında, Etik Komisyonu tarafından da, jüri üyelerinin kişisel raporları, alt komisyon raporu ve adayın savunmasını birlikte değerlendirerek davacının doktora tezinden yayın üreterek jüriyi yanıltıcı beyanda bulunmak türünde etik ihlalinde bulunduğunu ve bu nedenle Üniversitelerarası Kurul'a davacının 2008/Şubat dönemi doçentlik sınavı başvurusunun reddi ile doçentlik sınavına bir yıl girmeme yaptırımı uygulanmasını önerdiği, Üniversitelerarası Kurul tarafından da dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmaktadır. Davacının eserinde dava konusu işlemin tesisine sebep olan türden bir etik ihlalinin bulunup bulunmadığının belirlenmesi özel bir teknik bilgiyi gerekli kılmaktadır. Bu durumda, Mahkemece bilirkişi incelemesi yaptırılarak hazırlanan rapor sonucuna göre değerlendirme yapılmak suretiyle bir karar verilmesi gerekmekte iken, bu şekilde bir inceleme ve belirleme yaptırılmaksızın dosyadaki bilgi ve belgelere göre karar verilmesinde hukuki isabet görülmemiştir.”⁵⁰⁵¹

⁴⁹ Ankara 5. İdare Mahkemesi'nin 11.11.2009 tarih ve 2008/2026E,2009/1580K. sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

⁵⁰ Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 26.9.2013 tarih ve 2010/8937E,2013/6639K. sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

⁵¹ Aynı yönde Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 26.9.2013 tarih ve 2010/8937E,2013/6639K. sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi. “Mahkemece bilirkişi incelemesi yaptırılarak hazırlanan rapor sonucuna göre değerlendirme yapılmak suretiyle bir karar verilmesi gerekmekte iken, bu şekilde bir inceleme ve belirleme yaptırılmaksızın dosyadaki bilgi ve belgelere göre karar verilmesinde hukuki isabet görülmemiştir....davacıya bir yıl süre ile doçentlik sınavına girmeme yaptırımı

Danıştay Sekizinci Dairesi temyiz üzerine verdiği bir kararında uyuşmazlık dosyasının bilirkişilere tevdi edilirken ne konuda rapor düzenlenmesi gerektiğinin önceden bildirilmesi ve yönlendirme yapılması gerektiğine hükmetmiş, ilk derece mahkemesinin bu şekilde hareket etmemesi gerekçesiyle kararı bozmuştur.

“Dava dosyasının ve bilirkişi raporunun incelenmesinden; gerek idare mahkemesince dosya üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilirken gerekse naip üye tarafından dosya bilirkişilere tevdi edilirken yukarıda aktarılan mevzuat uyarınca bilirkişiler tarafından incelenmesi istenilen konuların açıkça belirlenerek bir tutanağa bağlanmadığı ve bunun sonucunda bilirkişiler tarafından uyuşmazlığın özünü oluşturan davacının A12 numaralı eserinde intihal bulunup bulunmadığının incelenmesinden başka; jüri üyelerinin bir kısmının birbirinden bağımsız olarak rapor hazırlayıp hazırlamadıkları ve uyuşmazlıkla ilgisi bulunmayan A12 ve A18 numaralı makalelerin özgünlüğü, A18 numaralı makalenin yayımlanmış olup olmadığı gibi hususların da inceleme konusu yapıldığı görülmektedir.

Bununla birlikte; anılan bilirkişi raporunda A12 numaralı makalede yapıldığı belirtilen intihalin açıkça ortaya konulmadığı; yapıldığı ileri sürülen alıntılarının sadece incelenen makalenin sayfa ve satır numarasının belirtilmesi suretiyle gösterildiği gibi alıntı yapıldığı ileri sürülen eserin (A.D. Şahin ve Z. Şen,2004) ilgili kısımlarının da raporda açıkça belirtilmediği; raporun sonuç kısmında eserde intihal yapıldığı belirtilmekle birlikte aynı zamanda eserin özgünlüğünü koruduğu da ifade edilerek çelişkiye yol açıldığı görüldüğünden anılan bilirkişi raporu hükme esas alınmak suretiyle verilen idare mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir..”⁵²

İdare mahkemeleri karar verirken bilirkişi raporlarının yanı sıra idarece hazırlanan Etik Komisyon raporlarını da dikkate almalıdırlar.

---

uygulanmasına ilişkin işlemin dayanağı yönetmelik maddesi iptal edildiğinden, davacıya bir yıl süre ile doçentlik sınavına girmeme yaptırımı uygulanmasına ilişkin işlem yönünden yukarıda belirtilen yargı kararları göz önünde bulundurularak yeniden bir karar verilmesi gerekmektedir.”

⁵² Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 26.9.2013 tarih ve 2010/1587E.,2013/6710 K. sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

“Hakimlik mesleğinin gerektirdiği genel ve hukuki bilgi ile çözümlenmesi mümkün olmayan özel ve teknik bir konu olan ve bilimsel bilgi gerektiren Eski Türk Edebiyatı Bilim Alanında hazırlanmış davacının eserinde intihalin var olup olmadığının tespit edilebilmesi için öncelikle konunun uzmanı bilirkişilerce gerekli inceleme yaptırıldıktan sonra davalı idarece hazırlanan Etik Komisyon Raporu da göz önüne alınarak işlem hakkında karar verilmesi gerekmektedir.”⁵³

Bilirkişi raporlarında kaynak göstermeden alıntı yapıldığı belirlenen eserin, alıntı yapılan eserin hangi bölümleriyle örtüştüğünün ve hangi bölümlerinin bire bir alıntı olduğunun belirlenmesi ve tespiti gereklidir⁵⁴.

B. İntihal Ancak Kasten İşlenebilir

İntihal doktrinde, kaynak göstermeksizin, başkasına ait bir eserin belli bir parçasını, bir nağmesini, bir paragrafını, bir sahnesini veya tamamını, asıl sahibinden izin almayarak veya onun haklarını çiğneyerek, kendi eseri gibi göstermek, kendi eserine aktarmak şeklinde tanımlanmaktadır.⁵⁵ Bu haliyle intihalde bilinçli bir sahiplenme söz konusudur. Bu sebeple intihalde, eser sahibinin fikri hakkının şuurlu bir şekilde ihlali vardır.⁵⁶ Türkiye Bilimler Akademisi’ne göre intihal; bir başkasına ait olan bir fikrin, buluşun, araştırma sonuçlarının veya

⁵³ Danıştay İdare Dava Daireleri Kurulu’nun 13.3.2008 tarih ve 2007/151E.20088/277K. sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

⁵⁴ “Dairemizin 16.05.2007 gün ve E:2006/4103, K:2007/2946 sayılı kararıyla; eğitim ve öğretim hizmetlerinin önemi ve özelliği gereği belli bir disiplin içerisinde yürütümünün zorunlu olması nedeniyle bu disipline uymayanların disiplin kurallarını ihlal eden davranışlarının caydırıcı bir yaptırıma bağlanmasının kaçınılmaz olduğu; dava konusu Yönetmelikte yer alan kuralların da bu genel amacı gerçekleştirmeye yönelik düzenlemeler içerdiği; iptali istenilen Yönetmelik maddesiyle de öğretim elemanlarının hem bilimsel eser ve çalışmalarının özgün olmasının hem de bu şekilde üretilmiş olan çalışmalarının korunmasının amaçlandığı görüldüğünden, iptali istenilen Yönetmelik maddesinde amacı bakımından hukuka aykırılık görülmediği; davacının intihal suçunu işlediğinin belirlenmesi üzerine başlatılan soruşturmada; davacının eserlerini inceleyen komisyon tarafından; kaynak göstermeden alıntı yaptığı belirlenen kitabının, alıntı yapılan kitabın hangi bölümleriyle örtüştüğünün ve hangi bölümlerinin bire bir alıntı olduğunun belirlendiği, dolayısıyla Yönetmelik maddesinde tanımlanan intihal fiilinin sübuta ermiş olduğu kanaatine varıldığı, bu nedenle de davacı hakkında tesis olunan işlemde hukuka ve mevzuata aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine...”. “Danıştay Sekizinci Dairesi’nin 9.10.2015 tarih ve 2014/11417E,2015/8347 K. sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

⁵⁵ CERİTOĞLU, s. 79; ÖNCÜ, s. 29.

⁵⁶ ÜNAL/TOPRAK/BAŞPINAR., s.10.

araştırma ürünlerinin bir bölümü ya da tümünün, kaynak gösterilmeksizin istemli olarak kopya ya da tercüme edilip yazarın kendi eseri gibi göstermesidir.⁵⁷ Görüldüğü üzere bu son verilen tanımda “intihal” eyleminin gerçekleşmesi eylemin “istemli” olarak gerçekleştirilmesi şartına bağlanmıştır. Yani yazarın “intihal” yapma iradesinin bulunması ve “intihal” gerekçesi ile yaptırım uygulanacaksa kötü niyetinin tespiti önem taşır.

İntihal eyleminin kasıtlı olarak değil de taksirle işlenmesi durumunda intihal suçunun oluşmadığı sonucuna varmak gereklidir. Bir kişinin bilimsel eserini ve çalışmasını oluştururken özensiz ve düzensiz hareket etmiş olması durumunda, başka bir deyişle taksirle intihale yol açacak davranışlarda bulunması durumunda intihal suçu oluşmaz. Ankara 3. İdare Mahkemesi bir kararında davacının duplikasyon yapma gayretinin olmadığını dolayısıyla kaynak gösterilmemiş olmasının ancak ihmal olarak değerlendirilebileceğini belirtmiş, etik ihlallerin ancak kasten işlenebileceğine karar vermiştir. İdare Mahkemesi anılan kararında şu görüşlere yer vermiştir;

“A13 ve A16 nolu yayınlarda ortak şekiller (2 adet) bulunduğu doğru olduğu; ancak, yayınlar incelendiğinde, A13 nolu yayında, sızıntı suyu geri döngüsünün katı atıkların aerobik ve anaerobik ayrışma prosesleri üzerine etkisi, KOİ, TDS, iletkenlik, klorür ve TKN parametreleri açısından irdelenmişken, A16 nolu yayında bu reaktörlerin sızıntı suyunda sadece KOİ parametresi daha detaylı olarak ele alındığı, ve KOİ fraksiyonları ve biyolojik parçalanabildik özellikleri detaylı olarak incelendiği, bu bağlamda, A13 nolu yayındaki toplam KOİ değerlerinin verildiği şekillerin A16 nolu yayında yer alması doğal olduğu, dilimleme kapsamında değerlendirilmemesi gerektiği, A16 nolu yayında bu şekillere özel atıfta bulunulmamış olması bir hata gibi görünse de, makalenin giriş bölümünde A13 nolu yayına atıfta bulunulmuş olması, duplikasyon gayreti olmadığını gösterdiği, A2 ve A3 nolu yayınlarda ortak şekil (Şekil 2) kullanımı ise, şekilde sunulan verinin muhtemelen İSTAÇ'tan alınmış anonim bir veri olduğu, araştırma gerekçesini tarif etmek için kullanıldığı, bulgu içermediği, bu nedenle etik ihlali olmayacağı, ancak kaynak belirtilmemiş olmasının ihmal olarak değerlendirilebileceği

⁵⁷ TÜBA Bilim Etiği Komitesi, Bilimsel Araştırmada Etik Sorunlar, TÜBA Yayınları, Ankara, 2002.

kanısına ulaşıldığı, A7 ve A2'de ortak şekil sunum iddiası incelendiğinde ise, söz konusu şeklin deneysel bulgu içerdiği, A2 nolu makalede Şekil 5'de sunulan verinin A7'de sunulan çok daha kapsamlı veri içerisine dahil edildiği; A7'de, A2'de ki sekile özel olarak atıfta bulunmasının daha uygun olacağı düşünüldüğü, ancak, A7 nolu yayında bu sekile özel atıfta bulunulmamış olması bir hata gibi görünse de, makalenin giriş bölümünde A2 nolu yayına atıfta bulunulmuş olması, duplikasyon gayreti olmadığını gösterdiği, bu nedenle, bu durumun hafif bir kusur olabileceği, ancak etik ihlal olmayacağı değerlendirilmesi yapıldığı görülmektedir...”⁵⁸

Söz konusu karar temyiz edilmiş, Danıştay yapmış olduğu temyiz incelemesi neticesinde kararın onanmasına karar vermiştir.⁵⁹

C. “İntihal” Temadi Edebilen Bir Suçtur

2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nda yapılan değişiklikler ile disiplin suçlarında zamanaşımına ilişkin yeni hükümler getirilmiştir. Kanunun 53/C maddesinin (b) fıkrası uyarınca

“Üniversite öğretim mesleğinden çıkarma ve kamu görevinden çıkarma cezasında altı ay içinde, disiplin soruşturmasına başlanmadığı takdirde disiplin soruşturması açılmaz. Disiplin cezası verilmesini gerektiren fiillerin işlendiği tarihten itibaren iki yıl, üniversite öğretim mesleğinden çıkarma cezasını gerektiren fiil açısından altı yıl geçmiş ise disiplin cezası verilemez.

Bilimsel bir eserin akademik atama ve terfilerde kullanılması ya da kısmen veya tamamen yeniden yayımlanması hâlinde ikinci fıkra belirtilen zamanaşımı süreleri yeniden işlemeye başlar.

Disiplin cezasının yargı kararıyla iptal edilmesi hâlinde, kararın idareye ulaştığı tarihten itibaren kalan disiplin ceza zamanaşımı süresi içerisinde, zamanaşımı süresinin dolması veya üç aydan daha az süre kalması hâlinde en geç üç ay içerisinde karar gerekçesi dikkate alınarak yeniden disiplin cezası tesis edilebilir.”

⁵⁸ Ankara 3. İdare Mahkemesi'nin 26.7.2011 tarih ve 2010/179E,2011/1928K. sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

⁵⁹ Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 24.11.2014 tarih ve 2012/38E,2014/9092K. sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

İntihal suçu temadi edebilen suç çeşitlerinden olduğundan temadının sürmesi halinde zamanaşımı süreleri yeniden canlanır. İntihal içeren bilimsel eserin akademik atama ve terfilerde kullanılması ya da kısmen veya tamamen yeniden yayınlanması halinde zamanaşımı süreleri yeniden hayat bulur. Temadi eden intihal eylemi zamanaşımına uğramaz. Bu konuya ilişkin bir uyuşmazlıkta, Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu;

“Aksaray İdare Mahkemesinin 29/06/2010 günlü, E:2007/1086, K:2010/747 sayılı kararıyla; davacının işlediği iddia olunan, "bir başkasının bilimsel eserinin veya çalışmasının tümünü veya bir kısmını kaynak belirtmeden kendi eseri gibi göstermek" fiili, 5525 sayılı Yasanın 1. maddesinde sayılan suçlar arasında sayma yoluyla belirtilmemiş ise de, söz konusu Kanuna, "...gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı suçlar" ibaresinin eklenmiş olmasının, kapsam dışındaki suçların genişletildiği anlamına geldiği, davacının fiili bu kapsamda değerlendirildiğinden, fiilinin 5525 sayılı Yasa kapsamında kaldığına yönelik iddiasına itibar edilmediği; ayrıca, davacının fiili temadi eden bir fiil olduğundan, bu nitelikteki fiillerde zamanaşımı süresinin temadının bittiği tarihten itibaren başlayacağı, 2003 tarihli fatura ile basımı yapılan kitabın toplatıldığına ilişkin bir durum da bulunmadığından, temadi eden fiilinin zamanaşımına uğramadığının açık olduğu;”⁶⁰ şeklinde hüküm vermiştir.

D. “İntihal” Yüz Kızartıcı Suçlardan Değildir

İntihal suçu, hırsızlık ve dolandırıcılık gibi yüz kızartıcı suçlardan değildir. Yüz kızartıcı suçlar; devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla, basit veya nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyet kırıcı suçlar veya istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık, resmî ihale ve alım satımlara fesat karıştırma suçlarıdır. Burada yer verilen "gibi yüz kızartıcı suçlar" ibaresindeki "gibi" sözcüğü, yüz kızartıcı suç olarak anılan Kanunda sayma yoluyla belirtilen "Devletin şahsiyetine karşı işlenen suçlarla basit veya nitelikli zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflas suçlarından biri"ni ifade etmek üzere kullanılmıştır. Aksi yorumla, "gibi" sözcüğünün, "sayılanlara benzer suçları" ifade ettiğinin kabul edilmesi, Anayasa'nın 128. maddesinin 2. fıkrası ile 657 sayılı Kanunun

⁶⁰ Danıştay İdare Dava Daireleri Kurulu ‘nun 12.11.2014 tarih ve 2012/482E,2014/3992K sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

18. maddesi uyarınca memurların memurluklarının sona erdirilmesine ilişkin durumların bizzat kanunda düzenlenmesi gerektiğine ilişkin memur güvencesine aykırı olur. Ayrıca idarelere, Kanunda gösterilen suçlar dışında benzer suçların yüz kızartıcı suç sayılması konusunda, ölçütleri belirsiz, geniş bir takdir yetkisi tanınması sonucunu da doğurabilir. Sayma yoluyla belirtilen eylemler arasında intihale yer verilmediğinden, intihal suçu yüz kızartıcı suçlardan sayılamaz.⁶¹

E. İntihalin İştirak Halinde İşlenebilmesi Mümkündür

İntihal suçunun iştirak halinde işlenebilmesi de mümkündür. Özellikle ortak yazarlı eserlerde hangi bölümün hangi yazar tarafından oluşturulduğunun tespit edilememesi halinde tüm eser sahipleri iştirak halinde sorumlu olurlar. İdare Mahkemesine yansımış bir uyuşmazlıkta Mahkeme, intihalde asli iştirakın mümkün olduğuna karar vermiştir.

Mahkeme; “...kitabın hangi bölümünün hangi yazar tarafından yazıldığıın belli olmaması nedeniyle, kitabın ilgili bölümlerinde yapılan iktibaslardan dolayı kitabın bir yazarını değil, üç yazarının da eşit düzeyde sorumlu olduğu; kitapta yapılan iktibasların, Bilim tarihi yazıları kitabının TrevorPinch'e ait "Bilimin Gelişmesinde Bilim Topluluklarının Rolü" adlı makalenin tamamının (25.sayfadan 40.sayfaya kadar) "Sosyoloji Çarşısı " adlı kitabın 84.90 .sayfalarında yer yer farklı başlıklar kullanılarak olduğu gibi iktibas edildiği...,”⁶² ne hükmetmiştir.

F. Etik Kurul Raporları Dava Konusu Edilebilir

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları'nın verdiği “intihal” yoluyla etik ihlali bulunulduğuna ilişkin karar doçent adayının akademik hayatını etkiler nitelikte olan bir işlemdir. Dolayısıyla idari davaya konu olabilir. İdari işlem, idari makamların kamu gücü ve kudreti kullanarak idare işlevine ilişkin olarak tesis ettikleri, muhatapları yönünden çeşitli hak ve/veya yükümlülükler doğuran tek yanlı irade açıklamalarıdır. Buna göre idari işlemin unsurları "idari makamlarca yapılmış olmaları", "tek yanlı olmaları" ve "icrailik niteliğini taşımaları" dır. İdari işlemin icrai (yürütülebilir) olması için ilgililerin hukuksal durumunu değiştirmesi, ilgilileri hukuksal yönden etkilemesi gerekmektedir. İdari işlemin icrailik unsurunu değerlendirirken işlemin "kesin" ve "nihai" olması hususları üzerinde de durulması gerekmektedir. Gerek öğretilerde gerekse yargısal

⁶¹ Aynı görüş için bkz. Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 19.3.2015 tarih ve 2011/3022E,2015/2072K sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

⁶² Sakarya 1. İdare Mahkemesi'nin 26.9.2013 tarih ve 2012/1285E,2013/913K sayılı kararı Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

kararlarda, idari karar alma süreci içinde gerçekleştirilen işlemler arasında ancak nihai işlemin iptal davasına konu olabileceği görüşü yerine, hukuksal prosedür içinde yer alan işlemlerin de iptal davasına konu oluşturabileceği kabul edilmektedir. "Ayrılabilir işlemler" kuramının ana amacı, bir idari süreç içinde yer alan işlemlerin hukuki sonuçlar yaratmaları halinde bu süreçten bağımsız olarak dava edilebilmelerinin sağlanmasıdır. Dolayısıyla Etik Kurulların verdiği "İntihal" kararının nihai işlem olarak kabulü olanaklı değil ise de, bir idari süreç içinde yer alması ve hukuki sonuç yaratması nedeniyle ilgilinin hukuksal durumunda değişiklik meydana getirir. Bu haliyle de kesin ve yürütülmesi zorunlu bir işlem olur ve idari davaya konu edilebilir⁶³.

G. Kendinden Aşırma/Çalma (Self Plagiarism) İntihal Suçunu Oluşturmaz

Bir kişinin kendi bilimsel eserinden kaynak göstermeden alıntı yapması intihal suçunu oluşturmaz. Ancak "yanıltıcı, yanlış ya da eksik beyanda bulunma" şeklinde bir etik ihlali meydana getirir. Tüm dünyada kendi kendine atıf yapmak atıf sıralamasında üst sıralara çıkmak ve böylece akademik teşviklerden yararlanabilmek için kötüye kullanılan yollardan biridir.⁶⁴ Kaldı ki bu türlü bir etik ihlal tanımına mevzuatımızda

⁶³ "Dosyanın incelenmesinden; Uşak Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapan davacının, Nisan 2013 döneminde Atatürk İnkılapları ve Türkiye Cumhuriyeti alanından doçentlik başvurusunda bulunduğu, jüri üyelerince yapılan inceleme sonucunda davacının başvuruda kullanmış olduğu yayınlarda etik ihlali bulunduğu belirtilmesi nedeniyle dosyasının Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı tarafından Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına intikal ettirildiği, YÖK Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından yapılan inceleme sonucunda, 06.06.2014 günlü toplantıda, davacının adı geçen Yönergenin 8. maddesinin (a) bendinde tanımlanan "İntihal" yoluyla etik ihlalde bulunduğu karar verilmesi ve bu kararın Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının 20.06.2014 gün ve 3615 sayılı işlemi ile uygun bulunması üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda, her ne kadar, davaya konu işlemde, etik ihlali tespitinden sonra kararın, aday hakkında disiplin mevzuatına göre gerekli işlemlerin tesis edilmesi için davacının görev yaptığı Uşak Üniversitesi Rektörlüğüne, bilgilendirme amaçlı olarak da davacıya ve Üniversitelerarası Kurul Başkanlığına gönderilmesine karar verilmiş ise de; bu haliyle de, davacının akademik hayatını büyük ölçüde etkileyebilecek ve olumsuz birçok sonuca yol açabilecek durumda bulunan davaya konu işlemin, davacının menfaatini ve hukuki durumunu etkiler nitelikte bir işlem olduğu açıktır." Danıştay Sekizinci Dairesi'nin 11.5.2016 tarih ve 2015/607E,2016/4729K.sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi,

⁶⁴ Bkz. "Akademik Yayın Dalavereleri", mkozwordpress.com/2012/01/31 (Erişim Tarihi: 23.5.2015)

yer verilmemiştir ve Danıştay tarafından “*intihal*” olarak kabul edilmemektedir. Bir kişinin kendisine ait olan ve daha önce yayınlanmış bulunan bir kaynağa atıf yapmaması “*intihal*” olarak değerlendirilemez.⁶⁵ YÖK Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi uyarınca bu eylemin kapsamına girdiği iddia edilebilecek tek aykırı eylem “dilimleme” olabilir. Anılan yönergenin 8/d maddesinde “dilimleme” : “Bir araştırmanın sonuçlarını araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde, uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak ve birbirine atıf yapmadan çok sayıda yayın yaparak doçentlik sınavı değerlendirmelerinde ve akademik terfilerde ayrı eserler olarak sunmak” olarak tanımlanmıştır. Tanımdan da anlaşılacağı üzere “dilimleme” nin oluşabilmesi için araştırmanın sonuçlarının parçalara ayrılarak birbirine atıf yapmadan ayrı eser olarak sunulması gerekir. Danıştay’a göre kendinden aşırma “yanıltıcı, yanlış ya da eksik beyanda bulunma” şeklinde bir etik ihlal oluşturur.⁶⁶ Pek çok kimsenin fikir birliği içinde olduğu şey, gazete veya dergilere fikir sağlayan uzmanların önceden yazılmış özellikli yazılarına atıf vermesine gerek olmadığıdır⁶⁷.

Aynı şekilde Ankara 5. İdare Mahkemesi de kişinin kendi bilimsel eserinden “kes-yapıştır” yöntemiyle aynen alıntı yapmasını “yanıltıcı, yanlış ya da eksik beyanda bulunma” şeklinde etik ihlal olarak kabul etmiştir.

⁶⁵ DEMİRCİOĞLU, M.Yaşar: “ İdari Yargı Kararları Çerçevesinde Bilimsel Yayın Etiği Soruşturmaları” , Ankara Barosu Dergisi, 2014, sy.1, s.146-217.

⁶⁶ “*doktora tezinden alıntı yapılarak birden fazla makale üretildiği halde üretilen makalelerin kaynakçasında doktora tezinin gösterilmemiş olmasından ve de söz konusu yayınların lisansüstü tezlerden üretilmediği yönünde beyanname verdiği halde bu hususa uyup uymamasından kaynaklandığından uyumsuzluğun çözümü için bilirkişi incelemesi yaptırılmasına gerek görülmemekle, dava dosyasındaki jüri üyelerinin kişisel raporları, etik alt komisyonu ve etik komisyonu raporlarının birlikte değerlendirilmesi sonucunda; davacının jüri üyeleri ve alt komisyon üyelerinin birbirini destekleyen tespitine göre doktora tezindeki kimi paragrafların değiştirilmeden makalelere aktarıldığı, buna karşılık söz konusu tezin kaynak olarak gösterilmeme davranışının doçentlik başvurusunda jüri üyelerini yanıltıcı, yanlış ya da eksik beyanda bulunmak şeklinde etik ihlali oluşturduğu sonucuna varıldığından ...davacının doçent unvanı alınabilmesi için doktora tezi dışında bir konuda özgün yeni bir araştırma yapma gerekliliğinden kurtulabilmek için doktora tezinin kaynakçalarda belirtilmemekle sanki doktora çalışmasından başka bir konuda yeni bir araştırma yapılmış izleniminin yaratılmaya çalışıldığı hususlarına yer verilerek davacının etik ihlalinde bulunduğu belirtilmesi...*” Danıştay Sekizinci Dairesi’nin 26.09.2013 tarih ve 2010/8937esas,2013/6639 K. sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

⁶⁷ TÜBİTAK ULAKBİM, Akademik Yazım İhlalleri, Ankara, 2011, s.61.

Mahkeme; “makalelerin lisansüstü tezlerden üretilmemiş orjinal makale olduğunu belirtmesine karşın davacının jüri üyeleri ve alt komisyon üyelerinin birbirini destekleyen tespitine göre doktora tezindeki kimi paragrafların değiştirilmeden makalelere aktarıldığı, buna karşılık söz konusu tezin kaynak olarak gösterilmeme davranışının doçentlik başvurusunda jüri üyelerini yanıltıcı, yanlış ya da eksik beyanda bulunmak şeklinde etik ihlali oluşturduğu”⁶⁸ sonucuna varmıştır.

H. Mağdurun Rızası Suçu Ortadan Kaldırmaz

İntihal suçunda mağdurun rızası hukuka uygunluk sebebi oluşturmaz. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanununun 6764 sayılı Kanun’ un 26. maddesiyle değişik 53 maddesinin (b) fıkrasının 5. bendi uyarınca mağdurun, yani eserinden intihal yapılan eser sahibinin intihalden önce ya da intihalden sonra yapılan intihale rıza göstermesi oluşan intihal suçunu ortadan kaldırmaz.

SONUÇ

İntihal fiilinin sınırlarını çizmek her zaman mümkün olmamaktadır. Her bilim disiplini ve meslek grubu kendi içerisinde etik kurullar oluşturmaktadırlar. Mahkemeler, etik kurulların ve bilirkişilerin raporları doğrultusunda nihai karara ulaşmaktadırlar. Mahkemelerce verilen kararların bilirkişi raporlarına bağlı olması ve intihal eyleminin sınırlarının tam çizilememiş olması Anayasanın 2. ve 38. maddelerinde belirtilen hukuk devletinin olmazsa olmaz ilkelerinden belirlilik ilkesi ve suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı bir sonuç doğurmaktadır.

İntihal, başkasının çalışmasını kendisininmiş gibi teslim etmek, başkasının kelimelerini ya da fikirlerini kaynak göstermeden kopyalamak, alıntıyı tırnak içine koymada başarısız olmak, alıntının kaynağı hakkında yanlış bilgi vermek, kelimeleri değiştirmek fakat kaynak göstermeden kaynağın cümle yapısını kopyalamak, kaynak gösterip ya da göstermeksizin çalışmanın ana kısmını oluşturan kaynaktan çok fazla kelime ya da fikir kopyalamak şeklinde davranışlarla tezahür edebilir. Görüleceği üzere intihal sadece bir şekilde değil yukarıda sayılan herhangi bir şekilde vuku bulabilir. Bir yazar bu eylemlerden birini işlemişse intihalin olduğu kabul edilebilir. Bu eylemin yaptırımı da eylemi gerçekleştiren şayet bir akademisyen ise “üniversite öğretim mesleğinden çıkarma”dır.

⁶⁸ Ankara 5. İdare Mahkemesi’nin 12.5.2010 tarih ve 2009/1085E, 2010/683K sayılı kararı, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi.

Dolayısıyla evleviyetle yapılması gereken intihal çeşitlerinin düzenlenmesi, intihal çeşitleri arasında hafiften ağıra doğru giden bir yaptırım izlenmesidir. Şu an yürürlükte bulunan mevzuat uyarınca “alıntıyı tırnak içine koymada başarısız olan” bir akademisyene uygulanacak ceza ile “başkasının çalışmasını olduğu gibi kendisininmiş gibi gösteren” bir akademisyene uygulanması gereken ceza aynıdır ve her ikisi de üniversite öğretim mesleğinden çıkarılır. Bunun ise adil ve hakkaniyetli bir uygulama olmayacağı aşikardır.

KAYNAKÇA

- AYİTER, N. (1972), Hukukta Fikir ve Sanat Ürünleri, Ankara Üniversitesi, Hukuk Fakültesi.
- AYSIT, T. (Haziran, 2012), “İktisat Eğitimi ve Bilimsel Aşırma Üzerine”, No.2012/41. Discussion Paper, Turkish Economic Association.
- ÇAĞLAYAN,R..(2008), “İlim ve Edebiyat Eserlerinde İktibas ve İntihal Üzerine”, e akademi dergisi, sy.74, Nisan .
- DEMİRCİOĞLU,M.Y.(2014), “İdari Yargı Kararları Çerçevesinde Bilimsel Yayın Etiği Soruşturmaları”, Ankara Barosu Dergisi, sy.1
- GÜCÜKOĞLU, B./AYVAZ Reis, Z.(5-7 Şubat 2014), “Türkiye’de ve Dünya’da İntihalin Yaptırımları”, Akademik Bilişim’14 - XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri, Mersin Üniversitesi.
- HAKERİ, H.(2015), Ceza Hukuku, Adalet Yayınevi, 18. Baskı, Ankara
- KANGAL, Z. T. (2003), Tüzel Kişilerin Ceza Sorumluluğu, Seçkin, Ankara
- KENDİGELEN, A./ÇONKAR, M. H. (2011), Türk Mevzuatında Bilim Etiği İhlalleri, içinde Bilim Etiği, İstanbul Üniversitesi Yayını No:5048.
- KOCA,M./ ÜZÜLMEZ, İ. (2016), Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin, Ankara.
- ÖZBAY,İ. (2001), “Hakem kararlarının Kesin Hüküm Teşkil Etmesi”, Prof. Dr. Ergun Önen’e Armağan, İstanbul .
- ÖZGENÇ,İ. (2016), Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Seçkin, Ankara.
- ÖZTÜRK, L. (2011), “Bir Bilgisayar Yazılımı İntihali Saptayabilir mi?”, Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık
- TANSEL, A. (Haziran, 2012), “İktisat Eğitimi ve Bilimsel Aşırma Üzerine”.
- TEKİNALP, Ü. (Aralık 2005), Fikri Mülkiyet Hukuku, Arıkan Yayıncılık.
- Türkiye Bilimler Akademisi (2002) TÜBA Bilim Etiği Komitesi, Bilimsel Araştırmada Etik Sorunlar, TÜBA Yayınları, Ankara.
- UÇAK, N.,Özenç.(2010), “Bilimsel İletişim ve İntihal”, Sosyal Bilimlerde Süreli Yayıncılık: V. Kurultay Bildirileri.
- UZUN, R. (2015), “Haber Telif Hakları ve İnternet Gazeteciliğinde İntihal”, İletişim, 2015/21.
- ÜNAL,M/TOPRAK,M/BAŞPINAR, V.(2012), “Bilim Etiğine Aykırı Davranışlar ve Yaptırımlar: Sosyal ve Beşeri Bilimler İçin Bir Çerçeve Önerisi”, *Amme İdaresi Dergisi, Cilt 45 Sayı 3.*

- YAMAN, D. (2010), “Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nda Düzenlenen Bir Eserden Kaynak Göstermeksizin İktibasta Bulunma Suçu”, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C12(Özel Sayı) .
- YAZICIOĞLU, R. Y. (2009), Fikri Mülkiyet Hukukundan Kaynaklanan Suçlar, On İki Levha Yayıncılık, Temmuz.
- YILMAZ, E. (2006), Hukuk Sözlüğü, Yetkin Yayınları, Ankara.

İNTERNET KAYNAKLARI

- mkozwordpress.com/2012/01/31 Akademik Yayın Dalavereleri, (Erişim Tarihi: 15.06.2016)
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5741cab1d4aa06.74161381, (Erişim Tarihi: 22.04.2017)
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5741c9d2cad4b9.51213335, (Erişim Tarihi: 22.04.2017)
- <http://www2.tbmm.gov.tr/d26/1/1-0721.pdf>, (Erişim Tarihi: 10.04.2017)